

Joan Ferrater - Joan Vinyoli

Santiago de Cuba, 18-ii-58.

Estimat amic,

et deus haver preguntat alguna vegada, en aquests deu mesos que han passat des que vaig marxar de Barcelona, si encara en alguna banda del món existeixo i per què, posat que no se m'ha gi endut un dimoni, no t'he escrit. Bé, puc dir que el dimoni se m'ha endut; un dimoni poca-solta i gens respectable, però que neguiteja i, sobretot, fa que un no es recordi bé d'allò que estima i no tingui cura de preservar-ho i assegurar-s'hi. És el dimoni de l'allunyament. Un dimoni que tempta amb la idea que com més gran és la distància més ociosa és la presència, quan, de fet, la veritat és més aviat el contrari (quan un és lluny d'allò que vol, tant més ho hauria de voler present), i, en tot cas, l'únic efecte de la distància sobre la presència està en fer-la impossible. O possible només per mitjà d'expedients, de substituïts. Això justament és el que em neguiteja i el que m'ha fet caure tant de temps en la temptació de l'oblit. Però és inútil. El que vull és lluny, però ho vull, i cal, per tant, recórrer a l'expedient. Per això t'escric.

I t'escric sortint de la lectura de El callat i, després, de Les hores retrobades. No he fet una lectura "crítica" (quina angúnia em fa, això a què em dedico!), sinó una mena de repàs cordial, no pensant en l'obra ni en el seu autor, sinó egoïstament en mi. He llegit, per tant, com la bona gent. I la lectura m'ha fet molt de bé: m'ha permès de dominar el susdit dimoni i, després i sobretot, de veure clar com és de mentider. De veure clar, doncs, que, mentre li faig cas, em menteixo a mi mateix; que, mentre em crec lluny i lliure del lloc on el meu pensament va començar a creure's lliure i destravat de tot, m'enganyo. He rellegit l'article que vaig escriure sobre Les hores retrobades; m'ha semblat encertat en conjunt (fora del to petulant en què és escrit), però m'he sentit frustrat del que més importa i que és la continuïtat de les pròpies intencions en el passat i en el present, i també en el futur en la mesura que un el pot preveure i decidir. He vist que aquell article no té ja sentit, i que no el podia tenir mai sinó com un de tants actes d'una acció comuna, la continuïtat de la qual consistia en la dels meus actes al costat de la dels dels altres, - en aquest cas els teus, els del poeta, l'obra del qual jo, del moment que la jutjava en una de les seves etapes, i en un sentit determinat i volant que fos en part diferent (fent-la d'alguna manera meva, per tant), havia de seguir jutjant en totes les altres etapes (no pas precisament fent articles: això és una altra qüestió), per veure si allò que jo volia es complia o, si no, si quedava desmentit i per què. Que jo havia de situar, doncs, dins el complex del meu pensament, de la mateixa manera que el meu pensament, i l'obra, se situaven dins el complex total de la nostra comunitat d'acció.

Tot això que t'escric és ben ingenu, però t'ho escric perquè de

totes maneres el resultat podia haver estat diferent. Vull dir que el dimoni en qüestió podia haver tingut raó. Però el fet és que, si de vegades he pogut creure que el nostre món, no dic el de Catalunya, sinó el de la mitja dotzena de persones que en diferents racons del nostre país volen fer alguna cosa, exposar i imposar alguns valors, era petit i mesquí (i tots, em sembla, ho hem pensat i ho pensem de tant en tant), també és cert que l'altre món, el de fora, el de tot arreu (no hi ha sinó aquests dos mons, el de dins i el de fora: no hi ha sinó un "dins" per a cadascú), és, per a mi, massa vast i aclaparador. Viure a fora, digui el que vulgui Rilke, és odiós, perquè és no viure enlloc. Penso que hi ha gent que, efectivament, no viu enlloc. Però, a mi, em resulta una mica difícil.

He començat aquesta carta amb la idea de parlar-te del teu llibre, i he derivat tan lluny que ja no sé com tornar a la primera intenció. Bé, el que volia dir-te és què com que tu ja saps: El callat és exactament allò que tu volies fer i és, per això, admirable. Tot el millor de Les hores retrobades hi duu. I és de cap a cap objectiu; perfecte, només fins que una altra obra teva ens demostrï que hi ha, per a tu, una més alta perfecció.

Escriu-me aviat. Tinc el projecte de tornar una altra temporada a Barcelona (però per poc temps: me n'aniria desseguida a Alemanya), i si ajornessis massa la resposta ja no arribaria a temps, potser.

Molts i amicals records a la Teresa.

Teu,

Joan Ferraté

L'Editorial Seix Barral et deu haver enviat un llibre meu sortit fa poc. M'agradaria que el llegeixis.

Avda. 3, #14,
E. Bacardí,
Santiago de Cuba.
Cuba.

*25. 21-11-58. Perdona que hagi deixat tant de temps aquesta carta sense enviar: les indecisions a què deu la situació d'aquest país en tenen la culpa. El viatge ja està preparant-se. Molt probablement d'aquí uns tres setmanes au-
rente'm. Fins aviat! (No cal que escriguis: no queda temps.)*